

FILOLOGIJA 68 Zagreb 2017.

UDK 81'373.4'374=163.3
<https://dx.doi.org/10.21857/ypn4oc87o9>
 Izvorni znanstveni članak
 Primljen 30.IV.2017.
 Prihvaćen za tisak 25.IX.2017.

Лилјана Макаријоска
 Универзитет „Св. Кирил и Методиј“
 Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“
 ул. Григор Прличев, бр. 5, МК-1000 Скопје
makarijoska@yahoo.com

ВЛОГОТ НА ХИМНОГРАФСКАТА ЛЕКСИКА ВО РЕЧНИКОТ НА ЦРКОВНОСЛОВЕНСКИОТ ЈАЗИК ОД МАКЕДОНСКА РЕДАКЦИЈА

Речникот на црковнословенскиот јазик од македонска редакција овозможува да се проследи влогот на химнографските текстови презентирани преку: Битолскиот, Загрепскиот, Шафариковиот, Орбелскиот и Хлудовиот триод, како и Ваташкиот минеј, кои се одликуваат со стилско-изразните средства, лексичките особености, апстрактната и фигуративната употреба на лексемите. Во нив се документирани лексеми непотврдени во другите македонски текстови: веселяннкъ, мокрота, дѣбелство, собъствѣ, грчки заеми: аколоутнѣ, продромъ, соударъ и др. Префиксните и суфиксните образувања се значајни за изградувањето на строфичната структура, а за жанровска особеност на минејот и на триодите се смета на пр. зачестената употреба на префиксот прѣ-: прѣбогатънъ, прѣвысокъ, прѣвѣстѣвънъ, на съ-: състрадаѣн, съоубѣн, съоукрѣплѣн, на комбинацијата на префикс со партикула -не: нерадѣлѣнъ, неопалнъ, прѣнескврѣнъ, на двојнопрефиксираните глаголи: прѣдѣнѣрѣн, прѣсѣрѣн, свѣзѣн, на сложенките: благонароучѣн, благопокорѣн, велегласѣн, велегѣнѣн, вѣсѣдѣнствѣн, вѣселѣнствѣн, добродѣнствѣн, доброславѣн, паучѣстѣвѣн, трѣбогатън, трѣвелѣн и др.

Работата врз *Речникот на црковнословенскиот јазик од македонска редакција* (натаму РЦЈМР) овозможува дефинирање на специфичниот придонес на секој одделен текст во рамките на обработуваниот корпус. Со оглед на тоа што и во РЦЈМР и во споредуваните речници, Прашкиот (SJS) и речникот на Ф. Миклошич (Mikl) е застапена лекси-

ката од евангелието, апостолот, псалтирот, паримејникот (сп. и Индекс 1985), логично е што лексичкиот фонд на сите речници содржи добро позната лексика, а разликите се должат на лексички и зборообразувачки варијанти односно подновувања и избор на лексички единици поврзани со јазичната средина во која е пишуван ракописот.

Несомнен принос во определувањето на влогот на одделни редакциски речници има Споредбениот индекс кон речниците обработувани во рамките на Комисијата за црковнословенски речници¹, што го обработува речничкиот фонд застапен во познатите старословенски и црковнословенски речници: четиритомниот Речник на старословенскиот јазик (SJS), речникот на најстарите канонски старословенски текстови (SS), хрватскиот црковнословенски речник (RCJH), македонскиот црковнословенски речник (RCJM), црковнословенскиот речник на српските евангелија (SRJ), српскиот редакциски речник (SRR) и Речникот на старорускиот јазик од XI до XIV век (SDRJ). Споредбениот поглед овозможува подобро да се согледаат специфичностите на лексиката на секој одделен речник и неговиот придонес во рамките на развојот на црковнословенскиот јазик (2015:VII, XIII).

Во издадениот дел од материјалот за РЦЈМР особено доаѓа до израз лексичкото богатство на химнографските текстови, на триодите и на минејот. Химнографските текстови со своите специфични лексички и зборообразувачки особености на своевиден начин ги збогатуваат сознанијата за црковнословенскиот лексичкиот фонд како дел од корпусот на РЦЈМР. Химнографските текстови се претставени преку македонските триоди: Битолскиот² (*Bit*), Загрепскиот³ (*Zag*), Шафариковиот⁴ (*Šaf*), Ор-

¹ Уште во рамки на Меѓународниот славистички конгрес во Минск, Комисијата за црковнословенски речници при Меѓународниот славистички комитет ги претстави резултатите од работата врз *Споредбениот индекс кон речниците обработувани во рамките на Комисијата за црковнословенски речници* (*Srovnávací index k slovníkům zpracovávaným v rámci Komise pro církevněslovanské slovníky*).

² посен триод, потекнува од XII век, има 101 л., се чува во Софија, во Библиотеката на БАН 38.

³ полн триод без поделба на посен и на цветен циклус, потекнува од првата половина на XIII век, има 196 л., а се чува во Загреб (HAZU IV d 107).

⁴ полн триод без поделба на посен и на цветен циклус, содржи делови од уставот, потекнува од втората четвртина на XIII век, има 157 л, се чува во С.-Петербург (Российская национальная библиотека, F.p. I.74).

белскиот⁵ (*Orb*), Хлудовиот⁶ (*Hlud*), како и преку Ваташкиот минеј⁷ (*Vtš*).

Триодите воопшто, се одликуваат во однос на библиските ракописи со лексичките и стилско-изразните средства. Овие текстови се одликуваат со нивниот реторичен карактер наметнат од нивната намена и потребата да се предизвика определен ефект врз слушателите, како и со нивната ритмичка организираност на текстот и неговата стилистичка оформеност. Стилистичката изграденост на триодот наложува специфичен избор на лексичките и на зборообразувачките елементи во функција на одредени стилски фигури⁸. Химнографскиот текст во триодите покажува жанровско единство со химнографските делови во минеите и во октоисите. И специфичната жанровска структура на минејот во кој коезистираат и химнографски и прозни состави е во прилог на дефинирањето на специфичностите на македонскиот црковнословенски лексички фонд документиран во РЦЈМР.

На жанровската разновидност на *Vtš* се должат неговите лексички специфичности. Анализата на лексиката на минејот преку вклучувањето на *Vtš*, како еден од помладите небиблиски ракописи во корпусот за РЦЈМР, овозможува да се проследи не само односот кон традицијата, туку и прифаќањето на новите развојни тенденции и нивната постепена интеграција во јазичната структура.

Несомнено значајна е и анализата на библиските читања во триодот. Русек разгледувајќи ги евангелските делови на триодите заклучува дека најархаичен превод на евангелските читања има *Hlud*, а за *Orb* се карактеристични некои подновувања (1991:19–24). На паримејните читања во *Orb* и *Hlud* детално се осврнува Рибарова и заклучува

⁵ посен и цветен триод, потекнува од втората половина на XIII век, има 245 л., се чува во С-Петербург (Российская национальная библиотека Ф.п.I.102, Верк. (241 л.), В. F.124/4 (2 л.) и F.124/10 (2 л.))

⁶ полн триод без поделба на посен и на цветен циклус, содржи паримии и делови од уставот, потекнува од крајот на XIII век, има 191 л., а се чува во Москва (Государственный исторический музей Хлуд. 133).

⁷ празничен минеј со служби за големите црковни празници, како и за најпочитуваните светци, со додадени паримии и синаксари, односно со химнографски, старозаветни содржини, житијни состави и делови од типикот; потекнува од 1453 год., има 228 л., а се чува на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (инв. бр. 1319).

⁸ Поради природата на химнографските дела, се јавува тенденција за апстрактна и фигуративна употреба на лексемите; тие честопати не се употребени со своето основно значење, туку само со фигуративно. Повеќе лексеми не се регистрирани со нивното основно значење, на пр. *овьца* означува само *‘христијанско паство, верници, духовни чеда’*, *несѣкомъ* *‘недопрен, девствен, чист’*, *омраченъ*, *омраченъ* *‘заблуден, грешен, кој живее надвор од Христовата вера’* итн.

чува дека на архаичната основа во *Orb* се напластени бројни подновувања, индивидуални варијанти и редакциски промени, се јавува голема разнородност на речничкиот фонд на паримејните читања во *Orb* кој донесува нови сведоштва за архаичниот прототип на предлошката на ревидираната јужнословенска група, а паралелно во *Orb* и *Hlud* се присутни и бројни подновувања Рибарова има евидентирано над 200 места на кои текстовите на *Orb* и на *Hlud* се разликуваат од паримејниците, а од нив приближно три четвртини претставуваат подновувања — меѓу нив има преславизми, познати и во коментираниот превод на старозаветните книги, русизми и подновувања на дијалектната основа (1993:91—98.).

Во химнографските текстови се среќаваат лексеми кои не се среќаваат во текстовите што досега биле предмет на лексички проучувања како дел од материјалната база за РЦЈМР, на пр. во триодот весељннкъ: весељннка 21r *Šaf*, дѣлговѣнъ: дѣлговѣнхъ 32r *Šaf*, дѣлѣствѣне: дѣлѣствѣна 81v *Šaf*, ѣдннѣствѣне: ѣдннѣствѣи 45r *Šaf*, жалне: жалне 110r *Šaf*, ласкрѣдѣство: ласкрѣдѣствомъ 5r *Šaf*, анкѣдѣствѣнъ: анкѣдѣствѣномъ 133r *Šaf*, дѣжница: сѣжница 31r *Šaf*, облогъ: облогѣ 8r *Šaf*, собѣствѣне: собѣствѣна 23v *Šaf*, сѣдѣла: сѣдѣи 132v *Šaf* (Макаријоска, Црвенковска 2012:93—94). Зборовите со единечна употреба се мошне честа појава во минејот: дѣбѣлѣство: дѣбѣлѣством 105с, 200с *Vtš*, заклоннѣти сѣ: заклоннѣши сѣ 145r *Vtš*, анкѣдѣствѣннкъ: анкѣдѣствѣнѣнцѣ 45b *Vtš*, мокрота: мокротѣ 53b *Vtš*, плѣсѣвница: плѣсѣвница 221с *Vtš*, плѣсѣвница 221b *Vtš*, прѣстѣтелѣ: прѣстѣтелѣ 141a *Vtš*.

Голям дел од грцизмите во триодот се термини поврзани со црковната богослужба, односно литургиски грцизми, во деловите од уставот: анѣфонъ: анѣѣфонъ 186с *Orb*, аподѣпно: аподѣпно 108d *Orb*, аподѣпна 26a *Orb*, ѣктѣнѣна: ѣктѣнѣ 156a *Orb*, ѣктѣнѣ 186с *Orb*, ѣпакон/нпакон: нпакон 25с *Orb*, ѣпакон 153с *Orb*, ѣрмосъ: ѣрмосъ 30a *Orb*, ѣрмос 157a *Orb*, 168с *Orb*, мѣтанѣна: мѣтѣанѣнъ .. мѣтѣаѣнѣнъ 25с *Orb*, мѣтѣмонъ: на мѣтѣмонѣ 25с *Orb*, стѣхологѣна: стѣхологѣнѣ 3с *Orb*, стѣхологѣнѣ: стѣхологѣнѣ 160b *Orb* и сл. Во химнографските текстови е изразено присуството на ретки грцизми, нови грчки заемки и др. најмногу во сферата на литургиската терминологија: анѣлогъ: анѣлогъ 15d *Vtš*, агрѣпѣна: агрѣпѣна 145r *Vtš*, аколуѣтѣна: аколуѣтѣна 92v *Bit*, анѣфонъ: анѣфонъ 144v *Vtš*, 145v *Vtš*, домѣстѣнкъ: домѣстѣнкъ 94с *Vtš*, ѣклѣсархъ: ѣклѣсархъ 15с, 145r *Vtš*, ѣктѣнѣна: ѣктѣнѣна 50r *Bit*, ѣктѣнѣ 114с *Vtš*, 145v *Vtš*, ѣктѣрѣнѣнъ, ѣктѣрѣнѣнъ: ѣктѣрѣнѣнъ 146r *Vtš*, ѣктѣрѣнѣнъ 146r *Vtš*, канѣнархъ: канѣнархъ 94с *Vtš*, катаварѣна: катаварѣна 10b *Vtš*, анѣтѣна: анѣтѣна 114с *Vtš*, 143v *Vtš*, макѣлѣна: макѣлѣна 71с *Vtš*, панѣхѣна: панѣхѣна 145r *Vtš*, прѣскомѣдѣна: прѣскомѣдѣна 114a, 146r *Vtš*, стѣгѣна: ѣ стѣгѣна 94с *Vtš*, тетраподѣ: тетраподѣ 15b *Vtš* и др.

101

102

ВЪЗГЛАСОВАТИ: ВЪЗГЛАСОВА 44b *Orb*, ВЪЗЛЪТАТИ: ВЪЗЛЪТАЕТЪ 236b *Orb*, ЗАДАВАТИ: ЗАДАВАЕТА СѦ 87c *Orb*, ЗАДАЛЪЖАТИ: ЗАДАЛЪЖАЩЕ 110a *Orb*, НАЛАЦАТИ: НАЛАЦАѦ 112b *Orb*, ОБАНСТАВАТИ: ОБАНСТАВАѦ 48c *Orb*, ОБЛОБЪЗАТИ: ОБЛОБЪЗА 165d *Orb*, ОБМАРЪТИ: ОБМАРЪШИ 60a *Orb*, ОБΟΥЗДАВАТИ: ОБΟΥЗ[Д.]АВАЩИ 168c *Orb*, ОБОУМОРНИТИ: ОБОУМОРНИ МА 91b *Orb*, ОГРЪТАТИ: ОГРЪТЕТЪ 30c *Orb*, ОГЪСТИТИ: ОГЪСТИ 45a *Orb*, ОДАВАТИ: ОДАВАЕМ 241d *Orb*, ОДОУШИТИ: ОД<оу>ШИТИ 150a *Orb*, ОКАДНИТИ: ОКАДНИТЪ 209d *Orb*, ОСЛЪПАТИ СѦ: ОСЛЪПАЕТА СѦ 104c *Orb*, ОСТОУДНИТИ: НЕ ОСТОУДАЩА 140a *Orb*, ПОУЛОВЪУНИТИ: ПОУЛ<овъ>УН 237d *Orb*, ПРИМНРИТИ: ПРИМНРИТИ ТЕБЕ 54c *Orb*, ПРИНЖДАТИ: ПРИНЖДАЕМЪ 188a *Orb*. На пр. и во *Šaf* се среќаваат префиксираниите глаголки форми коишто не се среќаваат во текстовите-извори за РЦЈМР: НЗБАТИ: НЗБАЮТИ 45r *Šaf*, НЗОЩЕТИ: НЗОЩЕШЕ 127v *Šaf*, НКОРЕНЪВАТИ: НКОРЕНЕВАѦ 89v *Šaf*, НПРОСНАТИ: НПРОСНАВША 69r *Šaf*, ОПЛОДНИТИ СѦ: ОПЛОДНИ СѦ 20v *Šaf*, ОСКВРЪНАВНИТИ: ОСКВРЪНАВНИ МН СѦ 84r *Šaf*, ОСТРОУПЪТИ: ОСТРОУПЪВ 84r *Šaf*, ОТОУЖДАТИ: ОТОУЖДАЩА 106r *Šaf*.

Зачестената употреба на префиксот *съ-*, за да означи содејство со некого, а најчесто со Бога е карактеристична и за триодот: СЪВЪСТАТИ: СЪВЪСТАѦ 210b *Orb*, СЪПОГРЕТИ: СЪПОГРЕБОХ 210b *Orb*, СЪСЪГРЕШИТИ: СЪСЪГРЕШИТИ 68d *Orb*, СЪВЪЗНГРАТИ: СЪВЪЗНГРАЕТЪ 80d *Orb*, СЪПНСОВАТИ: СЪПНСОУЕ 153d *Orb*, СЪРАЗОРНИТИ: СЪРАЗОРНИ 86d *Orb*, СЪСТРАДАТИ: СЪСТРАД<а>ШИМА 190d *Orb*, СЪСЪЦАТИ: СЪСЪЦАШЕ С<е> 149d *Orb*, и за минејот: СЪВЪДВАРЪТИ: СЪВЪДВАРАЕ СЕ 102b *Vtš*, СЪВЪДРЪЖНИТИ: СЪВЪДРОУЖЕНЕ СЕ 186a, СЪВЪЗНГРАТИ: СЪВЪЗНГРАЕТЪ 80d *Vtš*, СЪВЪЗНИТИ: СЪВЪЗШЪДШИМЪ 211c *Vtš*, СЪВЪСХВАЛНИТИ: СЪВЪСХВАЛНИ 80b *Vtš*, СЪПОВЕДАТИ: СЪПОВЕМЪ 219a *Vtš*, СЪПРОСЛАВНИТИ: СЪПРОСЛАВНИ 219b, СЪПРОСЛАВЕН СЕ 4a, СЪПРЪЛЪСТИТИ: СЪПРЪЛЪСТИТИ СЕ 13d *Vtš*, СЪОУБИТИ: СЪОУБИЕШИ 172c *Vtš*, СЪОУКРЪПАТИ: СЪОУКРЪПАЮЩИХ 165c *Vtš*.

Покрај варијантноста во употребата на префиксите (сп. Десподова 1982:188—193, Макаријоска 1995:35—44), на пр. во минејот е евидентна тенденцијата за позачестена употреба на два префикса: НСПОСЛАТИ: НСПОСЛИН 73a *Vtš*, ПРЕДЪВЪЗГЛАГОЛАТИ: ПРЕДЪВЪЗГ<лаго>ЛАЛ ИЕСИ 82a *Vtš*, ПРЕДЪВЪЗГЛАСНИТИ: ПРЕДЪВЪЗГЛАСНИ 87a *Vtš*, ПРЕДЪВЪЗЪИВАТИ: ПРЕДЪВЪЗЪИВАШЕ 89c *Vtš*, ПРЕДЪВЪСХОТЕТИ: ПРЕДЪВЪСХОТЪ 81c *Vtš*, ПРЕДЪНЗРЕШИ: ПРЕДЪНЗРЕЧЕ 169c *Vtš*, ПРЕДЪНСКАЗОВАТИ: ПРЕДЪНСКАЗОВАШЕ 152d *Vtš*, ПРЕДЪНАПНСОВАТИ: ПРЕДНАПНСОУЕТА 200a *Vtš*, ПРЕДЪОБРЪЖНИТИ: ПРЕДЪОБРЪЖНИШИ 88d *Vtš*, ПРЕДЪПОВЕЛЪВАТИ: ПРЕДЪПОВЕЛЪВАЕ 89d *Vtš*, ПРЕДЪПОВЕЛЪВАЕТЪ 35a *Vtš*, ПРЕДЪПОВЕЛЪТИ: ПРЕДЪПОВЕЛЪНИОЕ 90b *Vtš*, ПРЕДЪПОКАЗАТИ: ПРЕДЪПОКАЗАЕ 133b *Vtš*, ПРЕДЪПОКАЗОВАТИ: ПРЕДЪПОКАЗОУЕ 136d *Vtš*, ПРЕДЪПРЕЛОЖНИТИ: ПРЕДЪПРЕЛОЖИВЪ 51b *Vtš*, ПРЕДЪСЪВРЪШАТИ: ПРЕДЪСЪВРЪШАЮЩЕ 109b *Vtš*, ПРЕДЪСЪКАЗОВАТИ: ПРЕДЪСКАЗОВАШЕ 213b *Vtš*, ПРЕДЪОУВЕРНИТИ: ПРЕДЪОУВЕРНИ 177b *Vtš*, ПРЕДЪОУГОВОРАТИ: ПРЕДЪОУГОВАЕ 124d *Vtš*, ПРЕДЪОУКРАШАТИ: ПРЕДЪОУКРАШАЮЩЕ 94a *Vtš*, ПРЕДЪОУПАСТИ: ПРЕДЪОУПАСЕТА 54a *Vtš*, ПРЕДЪОУСРЪТАТИ: ПРЕДЪОУСРЪТАЕТЪ 83b *Vtš*, ПРЕДЪОУДЕЛАТИ: ПРЕДЪОУДЕЛАТИ

Осврнувајќи се на лексиката на словенските минеи, Досева (2003:332) истакнува дека особено внимание заслужуваат суфиксните именки, кои заземаат важно место при изградувањето на строфичната структура на жанровите форми во химнографските текстови истакнувајќи ги како најфреквентни образувањата со суфиксите: -ѝн)нкъ, -(н)тель, -(ѝн)ница, -(оѝ)ница, -ѝць од кои голем број отсутствуваат во старословенските ракописи. Во минејот ги бележиме ретките образувања со суфиксите -ѝннкъ: отъмьствѝннкъ: ѿмьственк! 182d Vtš, положѝннкъ: положинк 27c Vtš, положинка 164a Vtš, слоужѝбѝннкъ: слоужевницн 1a Vtš, съдѣнствѝннкъ: съдѣнственінка 28d Vtš, сънсходѝннкъ: сънсходнінкъ 27b Vtš, съпособѝннкъ: съспособинка 157a Vtš, ѹдѣствѝннкъ: ѹдодѣствовника 199c Vtš, новообразувања со -теѝннкъ: прѣстатеѝннкъ: прѣстателніцн 105b Vtš, съжнтельннкъ: съжнтельннкн 157a Vtš, со -теѝль: отъмьстнтель: ѿмьстнтел 76c Vtš, погоубнтель: погоубнтелю 165d Vtš, порѹжнтель: пороѹнтел 59a Vtš, 58a Vtš, послоужнтель: послоужнтель 155c Vtš, прѣклоннтель: прѣклоннтель 75b Vtš, со -ѝць: браннолюбыць: браннолюбца 24c Vtš, добротворыць: добротворцоѹ 163d Vtš, ннородѝць: ннородцін 1a Vtš, пышеннодавыць: пыщеннодавць 105b Vtš, -ница (-ѝнница, -теѝѝнница): крѣстоносница: крестоноснице 155b Vtš, пласавница: плесавница 221c Vtš, плесавнице 221b Vtš, соѹгоубница: соѹгоубницѧ 39b Vtš, съпрѣжѝнница: соѹпроужніница 50a Vtš, свѣтоносница: свѣтоноснице 64b Vtš, страстоносница: страстоносница 193a Vtš, стр<а>стоноснице 195b Vtš, съжнтельнница: съжнтеланницѧ 102b Vtš, покровнтельнница: покровнтеланніница 227a Vtš, свѣтоподательнница: свѣтопода-теланнице 219d, со суфиксот -ѝстро: бесѹадѝстро: бесѹедѣства 9b Vtš, врачевѝство: врачество 185b Vtš, дебѣлѝство: дебѣлѣством 105c Vtš, дѣвнѹѝство: д<ѣ>внѹѝ-<т>въѝ 85d Vtš, нгѣмонѝство: нгѣмонѣство 193a Vtš, сверѣпѝство: сверѣпствоѹ 195c Vtš, сверѣпства 195b Vtš, сверѣпством 46c Vtš, снротѝство: соѹротѣствоѹ 223b Vtš, съпрѣжѝство: соѹпроужѣство 62d Vtš, тоѹждѝство: тоѹждѣство 31c Vtš, 59c Vtš, -теѝство: всеѹгоубнтельѝство: всеѹубнтельѣство 200c Vtš, рачнтельѣство: рачн-теѣствѧ 165b Vtš, -остѣ: зелѣностѣ: зелѣностію 55a Vtš, немѣдростѣ: немѣдростію 176d Vtš, -ота: мокрота: мокротоѹ 53b Vtš, теплота: теплоतोѹ 26d Vtš, теплоты

105

106

нонаучаа 8г *Hlud*, ѢДННОНАУААБНЪ: ѢДННОНАУААНО 149г *Hlud*, ѢДННОНАУААНО 73v *Hlud*, ѢДННОСѢЩЫНЪ: ѢДННОСѢЩНА 175v *Hlud*, ѢДННОСЪАНУЫНЪ: ѢДННОСАУНОУ 78г *Hlud*, ѢДННОЕСТЬСТВЫНЪ: ѢДННОЕС<Т>СВЪНО 21с *Vtš*, ѢДННОЕС<Т>СТЬВЫНЪ 8г *Hlud*, ѢДННОМЫСААНО: ѢДННОМЫСААНО 146b *Orb*.

Триодот и минејот изобилуваат со сложенки со прва компонента СВѢТ- или изведени форми од оваа основа. На пр. единствено во *Vtš* се документирани: СВѢТОДААНЕ: СВѢТОДААНІЕМ 46а, СВѢТОВНДАНЪ: СВѢТОВНДАННА 184d, СВѢТОДАТЕАБНЪ: СВѢТОДАТЕААННМ! 47с *Vtš*, СВѢТОАНТНЕ: СВѢТОАНТНІЕМЪ 214с *Vtš*, СВѢТОЛОУУЫНЪ: СВѢТЛОУУЫННМ 106d *Vtš*, СВѢТОНОСНА: СВѢТОНОСНА 64b *Vtš*, СВѢТОПОДАТЕАБНЪ: СВѢТОПОДАТЕААННА 219d *Vtš*, СВѢТОРОЖДЕНЫНЪ: СВѢТОРОЖДЕНА 214b *Vtš*, СВѢТОСНААНЫНЪ: СВѢТОСНААНО 223с *Vtš*, СВѢТОАВААНЕ: СВѢТОАВААНІЕ 99d *Vtš*, СВѢТОАВААНЫНЪ: СВѢТОАВАААННО 160b *Vtš*, единствено во *Orb*: СВѢТОВНДАННЕ: СВѢТОВНДАННЕМЪ 67с *Orb*, СВѢТОВЪПАВЪТНТН СА: СВѢТОВЪПАВЪЦЪ СА 50d *Orb*, СВѢТОНАСТАВННЪ: СВѢТОНАСТАВННУЕ 59d *Orb*, СВѢТОПРЪВОУНСТЪ: СВѢТОПРЪВОУ<Н>СТАА 50с *Orb*, додека во *Hlud* СВѢТОНСТОУЫННЪ: СВѢТОНСТОУЫННЪ 10г *Hlud*, СВѢТООБРАЗНО: СВѢТООБРАЗНО 170v *Hlud*, СВѢТОСЫННТНЕ: СВѢТОСЫННТНА 177г *Hlud*. Карактеристични само за химнографските текстови се: СВѢТОЗАРНЪ: СВѢТОЗАРНА 211b *Orb*, 138v *Hlud*, 186d *Vtš*, СВѢТОНОСЫЦЪ: СВѢТОНОСЕЦЪ 182v *Zag*, 147v *Hlud*, СВѢТОНОСУЕ 177v *Hlud*, СВѢТОНОСЦЪ 77b *Vtš*, СВѢТОПРНЕМЫНЪ: СВѢТОПРНЕМНА 127d *Orb*, СВѢТОПРНЕМНЫ 56v *Hlud*, СВѢТОПРНЕМНАА 57а *Vtš* и др.

Химнографскиот дел од минејот изобилува со сложенки кои претставуваат особено погодно средство за изразување на бараните содржини. Тие претставуваат средство на книжниот висок стил, па можат на јазикот да му додадат потребна свеченост и возвишеност. Голем број од присутните сложенки се вклучуваат меѓу поретките зборови, па е можно некои од нив да се и од пригоден карактер. Од овие поретки сложенки, врз основа на анализа на материјалот за Споредбениот индекс (2015) и индексот на зборовниот фонд на минејот ги издвојуваме сложенките што не се документирани во изворите за другите редакциски речници: БААГОНМЕНЪ: БА<А>ГОНМЕННХ 72b *Vtš*, БААГОПОКОРЪНО: БА<А>ГОПОКОРНО 192а *Vtš*, БААГОПОСПЪШЫНЪ: БА<А>ГОПОСПЪШНО 54b *Vtš*, БААГОПРѢСТНТЕАБНЪ: БА<А>ГОПРѢСТНТЕААННЕ 52с *Vtš*, БААГОПРѢБЫВАТЕАБНОЕ: БА<А>ГОПРѢБЫВАТЕААНОЕ 202d, БААГОПРѢДААНЪ: БА<А>ГОПРѢДААННАА 59b, БААГОПЖУННА: БААГОПОУУНОУ 58а, БААГОТОУЫНЪ: БА<А>ГОТОУНІЕ 106с *Vtš*, БААГООУКРАШЕНЫНЪ: БА<А>ГООУКРАШЕННАА 142b, БААГООУТНШЫНЪ: БА<А>ГОУТНШНОМОУ 170с *Vtš*, БААГОУАДЪСТВОВАТН: БА<А>ГОУЕДЪСТВОУЮЩНМ 60а, БОГОГЛАСЫННЪ: БО<О>ГОГЛАСННКА 70а *Vtš*, БОГОДАТЕАБНО: БО<О>ГОДАТЕААНО 179b *Vtš*, БОГОНАДЕЖДЫНЪ: БО<О>ГОНАДЕЖНЪ 110а, БОГОНАУААЫННЪ: БО<О>ГОНАУЕАЫННУЕ 28b *Vtš*, БОГОПОВОРЫННЪ: БО<О>ГОПОБОРНННМ 50с *Vtš*, БОГОПОВЕДАТЕА: БО<О>ГОПОВЕДАТЕАНА 179с *Vtš*, БОГОПОКОРНЪ: БО<О>ГОПОКОРННМ 10b *Vtš*, БОГОПОКОРЪНО: БО<О>ГОПОКОРНО 191d *Vtš*, БОГОПРНУАСТНЕ: БО<О>ГОПРНУЕСТІЕМЪ

126d *Vtš*, БОГОРАЗУМНЬ: б<о>гoразумнѣмн 158d *Vtš*, БОГОРОДНТЕАНЕ: б<о>гo-
роднтелѣ 8b *Vtš*, БОГОСТНЖНЬ: б<о>гoстнжнн 170c *Vtš*, БОГОСЪКАЗАНЬНЬ: б<о>гo-
сказаннаа 16d *Vtš*, БОГОУКРАСНТИ: б<о>гoуукрашнѣ 151c *Vtš*, ВЕЛЕКОУПНИЦА: веле-
коупница 69a *Vtš*, ВЕЛНКОДРЪЖАВНЬ: велнкодръжавнѣ 79a *Vtš*, ВЪСОКОМЪДРЬНО: въ-
сомоудръно 160c *Vtš*, ВЪСОКОПРЪСТОЛНЬ: внсокопрѣстольннѣ 44a *Vtš*, ВЪСЕБЛА-
ГОЛЪПНЬ: всебл<а>голѣпно 40b *Vtš*, ВЪСЕБЛАГОРОДНЬ: всебл<а>городны 91a *Vtš*,
ВЪСЕВЪЩНЬ: всевѣщноу 196d *Vtš*, ВЪСЕДОБРЪ: вседобраа 68b, ВЪСЕЖНТЕЛЪ: всежн-
телю 129d *Vtš*, ВЪСЕНЗДРАДЬНЬ: всензред<е>нѣ 77d *Vtš*, ВЪСЕМРАУНЬ: всемрау-
ноу 79a *Vtš*, ВЪСЕМЪДРЪ: всамоудраа 197a *Vtš*, ВЪСЕМЪУНТЕЛЪ: всем<о>у<ч>нтелѣ
106a *Vtš*, ВЪСЕНАПРАВАТИ: всенаправляющѣ 43c *Vtš*, ВЪСЕОБАГ(Ъ)РЕНЬ: всеобагренѣ
71c, ВЪСЕОБРАЗЬНО: всеобразно 106c, ВЪСЕПЛЪТЬСКЪ: всеплѣтское 102c *Vtš*, ВЪСПО-
ДОБНЬ: всепод<о>бнѣн 69a, ВЪСПРАЗДНЬСТВНЬ: всепразднѣствноу 197d *Vtš*,
ВЪСЕСЛОУТИ: всесловоушн 28b *Vtš*, ВЪСЕСЛЪШАННЬ: всеслншаннѣ 51d *Vtš*, ВЪСЕРЪ-
ДЬУНЬ: всесрдѣно 39a *Vtš*, ВЪСЕСТОУДНЬ: всестоуднѣ 201c *Vtš*, ВЪСЕЦАРЕВАТИ:
всец<а>роующаго 32d *Vtš*, ВЪСЕУЛОВЪТЬСКЪ: всеул<о>в<ѣ>уьское 111a *Vtš*, ВЪНЬ-
ЦЕСЛАВНЬ: вѣнцеславнн 90b *Vtš*, ГОРЬКОУДНЬ: горкоуднѣ 13c *Vtš*, ГРѢХОУПА-
ДЕННЬ: грѣхоупаденн 84d *Vtš*, ГРѢХОУБЕНО: грѣхоубено 160b *Vtš*, ГОУБЕНТЕЛНЬ-
РОДНЬ: гоубентелнороднѣ 138b *Vtš*, ДАНЬНОСЛОВНЬ: даннословнн 101b *Vtš*, ДАРО-
НОСНЬ: дароноснаа 89d *Vtš*, ДРѢВООБРАЗЬНО: дрѣвообразно 13b *Vtš*, ДѢТЪЛНЬНО-
ЛОВЕСНЬ: дѣтелнословеснаго 129c *Vtš*, ЖНВОНАПНСАНЬНЬ: жнвопнсанноу 98b *Vtš*,
ЖНВОТВОРНЬ: жнвотворнѣ 164a *Vtš*, ЖНВОТЕШН: жнвотекшн 188a *Vtš*, ЗВѢЗДО-
СВѢТЪЛЪ: звѣздосвѣтлаа 59a *Vtš*, ЗАКОНАПНСАТЕЛЪ: законापнсателѣ 26b *Vtš*, ЗА-
КОНЬНОПОЛОЖННЬ: законположннѣ 169c *Vtš*, ЗЛАТОВОЖЬСТВНЬ: златов<о>ж-
ствноу 39d *Vtš*, ЗЛАТОВОДНЬ: златоводннѣ 34c *Vtš*, ЗЛАТОДѢНСТВОВАТИ: зла-
тодѣнствоуѣ 55b *Vtš*, ЗЛАТОСВѢТЪЛЪ: златосвѣтѣнша 57b *Vtš*, ЗЛАТОСНАТИ: зла-
тоснѣющн 55a *Vtš*, ЗЪЛОБОЖЬСТВНЬ: злов<о>ж<ств>наго 100a *Vtš*, ЗЪЛОБЪСОВЪСКЪ:
зловѣсовьскаго 223b *Vtš*, ЗЪЛОЦѢЛНЬ: злоцѣлнѣ 38a *Vtš*, ЗЪЛОУСТЬНЬ: злоуѣ-
ствноу 204c *Vtš*, ЗЪЛОУСТЬ: злоуѣстн 164a *Vtš*.

Зачестената употреба на ретките сложенки во текстот на минејот
во споредба со останатите црковнословенски текстови ја докумен-
тираме и со други примери врз основа на споредбата со лексичкиот
фонд од Прашкиот речник (SJS) и речникот на Миклошич (Mikl): ЕДН-
НОВАДСТВОАТИ: еднновластвуюшн 95a *Vtš*, ЕДННОГЛАСНЬ: еднног<а>снѣ 171d
Vtš, ЕДННОДѢНСТВНЬ: едннодѣнствноу 72a *Vtš*, ЕДННОРЪВННТЕЛЪ: еднноревнн-
телѣ 80a *Vtš*, ЕДННОСТРАДАТИ: едннотраждоушн 139b *Vtš*, ЕДННОХННТЕЛЪ: едн-
нохотнтелѣ 72a *Vtš*, КОПНЕНОСНЬ: копнѣноснн 34b *Vtš*, КОРЕНОСѢКАТЕЛЪ: корено-
секателѣ 199c *Vtš*, КРАЕГРАНЕСНЬ: краегранеснѣ 140d *Vtš*, КРАНСѢКОМЪ: крансѣкомнѣ
13b *Vtš*, КРАНЪГЪЛЪ: кранѣгнн 193c *Vtš*, КРЪСТОУАУАЛНЬ: крстанач<е>лн 13b *Vtš*,
КРЪСТОНОСНЦА: крстоноснѣ 155b, КРЪСТООБРАЗЬНО: крстовобразно 13d *Vtš*, КРЪСТО-
ОБРАЗНЬ: крстовобразннн 13c, ЛОУЧЕНОСНЬ: лоучѣносна 211d *Vtš*, ЛЪСТНВОМЪДРЪ-

нѣ: лѣстнвоуѣдрѣни 204a *Vtš*, любоболѣзньныно: любоболѣзньныно 105b *Vtš*, любомнрѣскѣ: любомнрѣскоуѣ 196d *Vtš*, любомѣдрѣнь: любомѣдрѣни 178c *Vtš*, любострадалицѣ: любострадалицѣ 47a *Vtš*, маньнопрнемьнѣ: маньнопрнемноуѣ 80b *Vtš*, мѣдотѣуно: мѣдотѣуно 179a *Vtš*, мнроположѣниѣ: мнроположѣниѣ 79d *Vtš*, младопытатѣлѣниѣ: младопытатѣлѣниѣ 217d *Vtš*, мъногѣврѣмѣнѣ: мъногѣврѣмѣнѣ 79c *Vtš*, мъногѣврѣцѣнѣ: мъногѣврѣцѣнѣ 219b *Vtš*, мъногѣзѣнѣ: мъногѣзѣнѣ 228b *Vtš*, мъногѣмѣтѣжѣнѣ: мъногѣмѣтѣжѣнѣ 152c *Vtš*, мѣроуѣсѣлѣнѣ: мѣроуѣсѣлѣнѣ 160c *Vtš*, наѣлоуѣсѣлѣнѣ: наѣлоуѣсѣлѣнѣ 58c *Vtš*, небоносѣнѣ: небоносѣнѣ 185a *Vtš*, небопарѣнѣ: небопарѣнѣ 201b *Vtš*, ненскоуѣсѣбраѣнѣ: ненскоуѣсѣбраѣнѣ 219a *Vtš*, ненскоуѣсѣспражѣнѣ: ненскоуѣсѣспражѣнѣ 94b *Vtš*, новоуѣтѣрѣжѣнѣ: новоуѣтѣрѣжѣнѣ 14a *Vtš*, огнѣврѣцѣнѣ: огнѣврѣцѣнѣ 167a *Vtš*, огнѣдоуѣховѣнѣ: огнѣдоуѣховѣнѣ 199a *Vtš*, огнѣроуѣсѣнѣ: огнѣроуѣсѣнѣ 111d *Vtš*, ожнѣотѣорѣнѣ: ожнѣотѣорѣнѣ 216d *Vtš*, осмоуѣнѣнѣ: осмоуѣнѣнѣ 104b *Vtš*, пастѣроуѣаѣлѣнѣ: пастѣроуѣаѣлѣнѣ 162b *Vtš*, пѣтоносѣнѣ: пѣтоносѣнѣ 20c *Vtš*, пѣѣотѣорѣнѣ: пѣѣотѣорѣнѣ 36c *Vtš*, пѣвѣжѣположѣнѣ: пѣвѣжѣположѣнѣ 164d *Vtš*, прѣсноуѣспомнѣнѣ: прѣсноуѣспомнѣнѣ 161b *Vtš*, прѣсноуѣвѣствѣнѣ: прѣсноуѣвѣствѣнѣ 219c *Vtš*, прѣсноуѣсѣвѣтѣ: прѣсноуѣсѣвѣтѣ 24c *Vtš*, прѣсноуѣгажѣнѣ: прѣсноуѣгажѣнѣ 2c *Vtš*, прѣсноуѣствѣнѣ: прѣсноуѣствѣнѣ 26b *Vtš*, прѣводѣлѣнѣ: прѣводѣлѣнѣ 169b *Vtš*, прѣвоуѣмѣствѣнѣ: прѣвоуѣмѣствѣнѣ 183a *Vtš*, прѣворѣдѣнѣ: прѣворѣдѣнѣ 132c *Vtš*, прѣвоуѣсѣзѣдѣтѣлѣ: прѣвоуѣсѣзѣдѣтѣлѣ 128c *Vtš*, прѣвоуѣчѣнѣ: прѣвоуѣчѣнѣ 84b *Vtš*, прѣвоуѣствѣнѣ: прѣвоуѣствѣнѣ 224c *Vtš*, пѣшенѣноуѣдавѣцѣ: пѣшенѣноуѣдавѣцѣ 105b *Vtš*, пѣсноуѣсловѣнѣ: пѣсноуѣсловѣнѣ 40b *Vtš*, пѣсноуѣсловѣсѣнѣ: пѣсноуѣсловѣсѣнѣ 4c *Vtš*, пѣсноуѣродѣнѣ: пѣсноуѣродѣнѣ 219b *Vtš*, рѣбоуѣзѣрѣнѣ: рѣбоуѣзѣрѣнѣ 78b *Vtš*, рѣболѣпѣнѣ: рѣболѣпѣнѣ 109d *Vtš*, рѣвноуѣаѣгѣлѣ: рѣвноуѣаѣгѣлѣ 76c *Vtš*, рѣвноуѣаѣпѣстѣлѣнѣ: рѣвноуѣаѣпѣстѣлѣнѣ 2a *Vtš*, рѣсѣдѣтѣлѣнѣ: рѣсѣдѣтѣлѣнѣ 213d *Vtš*, рѣкоуѣдѣнѣ: рѣкоуѣдѣнѣ 40d *Vtš*, рѣкоуѣпѣсѣнѣ: рѣкоуѣпѣсѣнѣ 84a *Vtš*, сѣвѣтѣнѣдѣнѣ: сѣвѣтѣнѣдѣнѣ 184d *Vtš*, сѣвѣтѣносѣнѣ: сѣвѣтѣносѣнѣ 64b *Vtš*, сѣвѣтѣпѣдѣтѣлѣнѣ: сѣвѣтѣпѣдѣтѣлѣнѣ 219d *Vtš*, сѣвѣтѣорѣжѣнѣ: сѣвѣтѣорѣжѣнѣ 214b *Vtš*, сѣвѣтѣсѣнѣнѣ: сѣвѣтѣсѣнѣнѣ 223c *Vtš*, сѣвѣтѣлоуѣпрѣнѣ: сѣвѣтѣлоуѣпрѣнѣ 10d *Vtš*, сѣвѣтѣлоуѣавѣлѣнѣ: сѣвѣтѣлоуѣавѣлѣнѣ 216c *Vtš*, сѣвѣтѣнѣноуѣгѣлѣ: сѣвѣтѣнѣноуѣгѣлѣ 28b *Vtš*, сѣвѣтѣнѣноуѣдѣнѣствѣнѣ: сѣвѣтѣнѣноуѣдѣнѣствѣнѣ 160a *Vtš*, сѣвѣтѣнѣноуѣдѣнѣствѣнѣ: сѣвѣтѣнѣноуѣдѣнѣствѣнѣ 161c *Vtš*, сѣвѣтѣнѣноуѣтѣнѣнѣ: сѣвѣтѣнѣноуѣтѣнѣнѣ 78d *Vtš*, сѣдѣмѣнаѣсѣбѣнѣ: сѣдѣмѣнаѣсѣбѣнѣ 35c *Vtš*, сѣбѣмоуѣщѣнѣ: сѣбѣмоуѣщѣнѣ 134b *Vtš*, сѣлоуѣпѣсѣцѣ: сѣлоуѣпѣсѣцѣ 28c *Vtš*, сѣранѣноуѣлѣпѣнѣ: сѣранѣноуѣлѣпѣнѣ 79a *Vtš*, сѣрѣстѣотѣрѣпѣуѣскѣ: сѣрѣстѣотѣрѣпѣуѣскѣ 172b *Vtš*, сѣноуѣлѣпѣнѣ: сѣноуѣлѣпѣнѣ 220c *Vtš*, сѣноуѣвѣдѣцѣ: сѣноуѣвѣдѣцѣ 126c *Vtš*, сѣноуѣвѣствѣнѣ: сѣноуѣвѣствѣнѣ 124d *Vtš*, сѣноуѣгѣдѣсѣнѣ: сѣноуѣгѣдѣсѣнѣ 152a *Vtš*, сѣноуѣпѣсѣцѣ: сѣноуѣпѣсѣцѣ 16d *Vtš*, сѣноуѣрѣзѣуѣмѣнѣ: сѣноуѣрѣзѣуѣмѣнѣ 180d *Vtš*, сѣноуѣлѣпѣнѣ: сѣноуѣлѣпѣнѣ 197a *Vtš*, сѣноуѣлѣпѣнѣ

ВАТН: ТРЪЛЪТЪСТВОУЮЩИ 64d *Vtš*, ТОУЖДЕМЪДРЪНЪ: тоуждемоудръное 56d *Vtš*, ТЪЛОНОСЪНЪ: тълоносънь 14b *Vtš*, ТАЖЪКОМАТЕЖЪНЪ: тешкометежнѣе 23d *Vtš*, ОУЗАКОНОПОЛОЖИТН: оузаконоположитн 153b *Vtš*, ХРНСТОНМЕННТЪ: хрїстонменнтнмъ 197d *Vtš*, ХРНСТОХРАНЕМЪНЪ: хрнстохранемннмъ 188b *Vtš*, ХОУДОГЛАСНЕ: хѡдогласне 199a *Vtš*, ЦЪСТОКРАСНТЕЛЪ: сѣстокраснтель 64b *Vtš*, ЧЕТВОРОДЕСАТОСВЪТЪЛЪ: четвородесетосветан 2a *Vtš*, ЧЕТВОРОУЧЪСТЪНЪ: четворочѣстному 16a *Vtš*, ЧЕТВОРОУЧАСТЪ: четворочѣстн 13c *Vtš*, ЧНСТОТЪДЪНЪ: чнстотѣна не<т> твоа д<ѣ>во 188d *Vtš*, ЧЛОВЪКОУЧЪНЪ: чл<овѣ>коуѣнтца 100c *Vtš*, ЧЮДОДАТЕЛЪ: чюдодатѣла 151c *Vtš*, ЧЮДОДЪАТН: чюдодѣе 98a *Vtš*, ЧЮДОТЪЛЪНЪНЪ: чюдотлѣнн 201c *Vtš*, АЗЫКОВЪДНЕ: ѣзнкѡвѣдѣа 100a *Vtš*, АЗЫКОХВАЛЪНЪ: ѣзнкѡхвалѣннмъ 135c *Vtš*.

Покрај сложенките во химнографскиот дел на минејот откриваме и други ретки лексеми меѓу кои доминираат бројни нови суфиксни и префиксни образувања. Покрај придавки и адјективизирани партиципи, именки изведени со суфикси или префикси кои кај конкретната основа во речниците не се потврдени, тоа се често нови несвршени глаголи со суфиксот -оватн, -ѣствоватн примери кои не се потврдени ниту во речникот на Миклошич, на пр. во минејот: НСКАПОВАТН: нскапова 150c *Vtš*, НСТАЗОВАТН: нстѣзѡу 111c *Vtš*, МЫСЛОВАТН: мнслѡуѣе 225v *Vtš*, НАДЪЗНАМЕНОВАТН: надѣзнаменѡуѣе 113d *Vtš*, ПРЕДЪНСКАЗОВАТН: прѣднсказѡваше 152d *Vtš*, ПРЕДЪПОКАЗОВАТН: прѣдпоказѡуѣе 136d *Vtš*, ПРЕСВЪТЪЛОВАТН: прѣсвѣтлѡваѣма 171c *Vtš*, СТНХОЛОГНСОВАТН: не ст<н>х<ѡ>лог<н>соуѣем 144r *Vtš*, СЪЖНТОВАТН: сѣжнтѡва 127b *Vtš*, ОУКРЪПОВАТН: оукрѣповахъ се 182b *Vtš*, БЛАГОУАДЪСТВОВАТН: бл<а>гоуѣдѣствоуѣннмъ 60a *Vtš*, ВЕЛЕМЪДРЪСТВОВАТН: велѣмоудрѣствоуѣетъ 181d *Vtš*, ВСЕПЛОДЪСТВОВАТН: всеплѡдѣствоуѣннмъ 58b *Vtš*, НЕПЛОДЪСТВОВАТН: неплодѣствѡуѣнн 176c, 177b *Vtš*, неплодѣствоуѣнн 178c *Vtš*, ПРНЛЪТЪСТВОВАТН: прнлѣтѣствоуѣнн 62c *Vtš*, СЛОВЪСТВОВАТН: словѣствоуѣе 133d *Vtš*, СОУГОУБЪСТВОВАТН: соуѡубѣствѣнн 104d *Vtš*, ТРНЛЪТЪСТВОВАТН: трнлѣтѣствоуѣнн! 64b *Vtš*, трнлѣтѣствоуѣнн 68d *Vtš*, трнлѣтѣствоуѣнн 66a *Vtš*, трнлѣтѣствоуѣнн 64c *Vtš*. Глаголите на -(ствѣ)оватн се карактеристични и за триодите¹¹, на пр. НАРЕКОВАТН, ПРОЗАБОВАТН, ПРОВЪЗГЛАСОВАТН, ПРОХЛАДОВАТН, ЛНКЪСТВОВАТН, МЪДРЪСТВОВАТН, ПОСЛѣДЪСТВОВАТН, а од примерите со ретка, ограничена употреба во македонскиот црковнословенски корпус ќе ги споменеме оние со кои се одликуваат одделните триоди: БЕСЪМРЪТОВАТН: бес<ѣ>мрѣтоуѣемъ 51r *Bit*, БЛЪДЪСТВОВАТН: блѣдѣствѣнн 100v *Bit*, МЪЖЪСТВОВАТН: мѣжѣствова 23r *Bit*,

¹¹ И според Русек глаголите на -оватн се карактеристични за триодите (1969:162), на пр. НАРЕКОВАТН *Bit*, ПРОХЛАДОВАТН *Bit*, *Šaf*, ПРОЗАБОВАТН *Bit*, ПРОВЪЗГЛАСОВАТН *Šaf*, ПЪНОВАТН *Orb*, ВЕСЕЛОВАТН с- *Zag* итн. Црвенковска, Макаријоска укажуваат на документираниите разлики во употребата на суфиксите. Сп. ЛНКЪСТВѣНН 59b *Orb*] ЛНКОУНТЕ *Zag*, МЪДРОВАТН 158b *Orb*] МЪДРЪСТВОВАТН *Šaf*, ПОСЛѣДѣствоуѣнн 46b *Orb*] ПОСЛѣдоуѣнн *Zag*, ПРОХЛАДНА сн 100b *Orb*] ПРОХЛАДѡва *Šaf* (2010:74).

Литература

- Десподова, Вангелија. 1982. Префиксни лексички варијанти во македонските средновековни евангелија. *Македонски јазик*. XXXII—XXXIII (1981–1982), Скопје, 187–192.
- Досева, Ценка. 2003. Из лексиката на славјанскиј Миней от XI—XIII в. (имена за лица, свързани с венчалниот обред), пѣтн достѡнтъ *Сборник в памет на Стефан Кожухаров*, София, 332–345.
- Индекс 1985. Десподова, Вангелија, Рибарова, Зденка. (ред.) Аргировски, Мито. Бицевска, Кита. Георгиевски, Георги. *Индекс кон Речникот на македонските библиски ракописи*, *Македонистика* 4, Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.
- Макаријоска, Лилјана. 1995. За префиксираните глаголи во македонските псалтири, XXI научна дискусија на XXVII меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, 35–44.
- Макаријоска, Лилјана. 2009. *Студии од историското зборообразување*, Посебни изданија, кн. 67. Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје.
- Макаријоска, Лилјана, Црвенковска, Емилија. 2012. *Шафариков триод — лингвистичка анализа*. авторско издание, Скопје.
- Макаријоска, Лилјана. 2014. Влогот на македонските и на хрватските ракописи во збогатувањето на црковнословенскиот лексички фонд. Четврт симпозиум „Македонско-хрватски книжевни, јазични и културни врски“. уред. Маја Јакимовска-Тошиќ, Институт за македонска литература. Скопје, 113–128.
- Рибарова, Зденка. 1993. Кирилometодиевската традиција во паримејниот текст од триодите Орбелски и Хлудов, *Реферати на македонските слависти за XI меѓународен славистички конгрес во Братислава*, МАНУ Скопје, 91–98.
- Русек, Йежи. 1969. Из лексиката на среднобългарските триоди, *Известия на Института за български език*, XVII, София, 149–180.
- Русек, Йежи. 1991. Евангелските части в триодите и најранните преводи на евангелието, *Paleobulgarica/Старобългаристика*. XV:1. София, 19–24.
- РЦЈМР т. I 2006, т. II 2008→: *Речник на црковнословенскиот јазик од македонска редакција*, т. I Вовед, а–б, гл. уредник З. Рибарова, ред. Л. Макаријоска, З. Рибарова, Р. Угринова-Скаловска, т. II гл. уредник З. Рибарова, ред. Н. Андријевска, Л. Макаријоска, З. Рибарова, Р. Угринова-Скаловска. св. 8–12. Институт за македонски јазик „Кр-

- сте Мисирков“, Скопје.
- Споредбен индекс. 2015→ *Споредбен индекс кон речниците обработувани во рамките на Комисијата за црковнословенски речници при МКС, I, а—з*, ред. Зденка Рибарова, обработувачи Н. Андријевска, З. Рибарова, Б. Балантич, П. Станковска. МАНУ: Скопје. <http://ical.manu.edu.mk/books/Sporedben%20indeksMANU.pdf>
- Црвенковска, Емилија. 1999. *Загребски триод*. Стари текстови VI. Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје.
- Црвенковска, Емилија. 2006. *Јазикот и стилот на триодот*. Менора: Скопје 2006
- Црвенковска, Емилија. 2010. Влогот на триодот во збогатувањето на црковнословенската лексика. пџнне мало гевргню, *Сборник в чест на 65-годишнината на проф. дфн Георги Попов*. Софија, 238—249.
- Црвенковска, Емилија, Макаријоска, Лилјана. 2010. *Орбелски триод*, Стари текстови, кн. X, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ Скопје.
- Џубалевска, Мери. 2009. *Ваташкиот минеј (со посебен акцент врз лексиката)*, Посебни изданија, кн. 60. Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје.
- Miklosich, Franz. 1963. *Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum*, 1862–65, repr. Wiena.
- RCJHR I 2000→: *Rječnik crkvenoslavenskoga jezika hrvatske redakcije*. I. sv.: red. Grabar B., Hauptová, Z., Mareš, F. V., Staroslavenski institut, Zagreb 2000; II. sv. 11—20, Zagreb.
- Ribarova, Zdenka. 2008. Srovnávací index k slovníkům zpracovávaným v rámci Komise pro církevněslovanské slovníky. sb. *Církevněslovanská lexikografie* 2006. SÚ AV ČR. Praha, 85—105.
- SJS I 1962, II 1973, III 1982, IV 1997. *Slovník jazyka staroslovanského*, red. Kurz J., Hauptová Z., Praha: Academia, nakladatelství Československé akademie věd.
- Sudec, Sandra. 2016. Imenske složenice u hrvatskom i makedonskom crkvenoslavenskom jeziku, *Осми научен собир на млади македонисти, Конференција во чест на проф. Л. Минова-Ѓуркова*. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје, 323—337.

Contribution of the hymnographical lexis to the Dictionary of the Macedonian recension of Church Slavonic

Abstract

The Dictionary of the Macedonian Recension of Church Slavonic shows the contribution of the hymnographical texts such as: Bitola, Zagreb, Šafarik, Orbele and Hludov Triodion, as well as the Vataša menology, which are distinctive by their specific stylistic and expression devices, lexical features, notional and figurative use of lexemes etc. They record lexemes which are not confirmed in the other Macedonian texts, for e.g.: *весељникъ*, *мокрота*, *дебелство*, *собъствне*, Greek loanwords: *акологѣтиа*, *продромъ*, *соударъ*. The derivations with various prefixes and suffixes are important in the construction of verse structure, and the frequent use of the prefix *прѣ-* is considered menology specific feature: *прѣбогатѣнь*, *прѣвзисокъ*, *прѣестѣствѣнь*, as well as of the prefix *сѣ-*: *сѣстрадатѣ*, *сѣоубѣти*, *сѣоукрѣплѣти*, combination of prefix and particle *не-*: *неразлѣчѣмъ*, *неопалѣмъ*, *прѣнескверѣнь*, double prefixed verbs: *прѣдѣнзрѣши*, *прѣсѣрѣсти*, *сѣвѣзѣти*, compounds: *благонароучѣти*, *благопокорѣно*, *велегласѣнь*, *велебѣуѣнь*, *всѣдѣствѣнь*, *всѣлѣствѣнь*, *добролѣствѣнь*, *доброславѣнь*, *пачеестѣствѣнь*, *трѣбогатѣнь*, *трѣвелѣнь*.

Značenje himnografskoga leksika u *Rječniku crkvenoslavenskoga jezika makedonske redakcije*

Sažetak

Rječnik crkvenoslavenskoga jezika makedonske redakcije omogućava proučavanje značenja himnografskih tekstova predstavljenih u *Bitolskom, Zagrebačkom, Šafaříkovu, Orbelskom* i *Hludovljevu triodu*, kao i u *Vataškom mineju* koji se odlikuju stilsko-izražajnim sredstvima, leksičkim osobitostima, apstraktnom i figurativnom uporabom leksema. U navedenim su izvorima posvjedočeni leksemi nepotvrđeni u drugim makedonskim tekstovima: *весељникъ, мокрота, дебељство, собѣствне*, kao i grčke posuđenice: *ακολοϋτηα, προδρομъ, соударъ* itd. Prefiksalna i sufiksalna je tvorba značajna za konstrukciju strofičnih struktura, a za žanrovsku osobitost mineja i trioda karakteristična je npr. česta upotreba prefiksa *прѣ-*: *прѣбогатънъ, прѣвзысокъ, прѣестѣствънъ*, kao i prefiksa *съ-*: *състрадаѣти, съоубѣти, съоукрѣплѣти*, kombinacija prefiksa *со-* i čestice *не-*: *неопаѣнъ, неопалнъ, прѣнескврѣнъ*, kao i glagoli s dvojnim prefiksima: *прѣдънзрѣѣти, прѣсрѣѣти, съвзънѣти*, složenice: *благонѣроуѣти, благопокорѣно, велегласънъ, велеѣѣѣнъ, вѣсеѣѣствънъ, вѣселнкѣствънъ, доброѣнствънъ, доброславънъ, паѣѣѣствънъ, трѣбогатънъ, трѣвѣнкъ* itd.

Клучни зборови: црковнословенска лексикографија, лексика, химнографска лексика, триод, минеј

Keywords: Church Slavic lexicography, hymnographical lexis, Triodion, Menology

Ključne riječi: crkvenoslavenska leksikografija, leksik, himnografski leksik, triod, minej

